

ผลงาน : SHA ผ่านเรื่องเล่า กาพย์เอาใจให้ความสุข

การพัฒนางานประจำ/แนวปฏิบัติที่ดี/จัดการความรู้สนับสนุนงานวิจัย

ผลงานโดย พว.พจนีย์ ใจวงศ์เป็ง หน่วยพึ่งพาเครื่องช่วยหายใจ งานการพยาบาลผู้ป่วย

อายุรศาสตร์ โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ที่มาและแนวคิดของผลงาน

หออผู้ป่วยพึ่งพาเครื่องช่วยหายใจคือหออผู้ป่วยที่ดูแลผู้ป่วยที่ต้องพึ่งพาเครื่องช่วยหายใจระยะยาวที่ต้องการการดูแลอย่างต่อเนื่อง (prolong care) ผู้ป่วยที่ติดเครื่องไม่สามารถหย่าเครื่องช่วยหายใจออกได้ (Prolong weaning) และผู้ป่วยที่อยู่ระยะท้ายของชีวิตที่ต้องมีการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative care) ภายใต้การดูแลของทีมแพทย์ พยาบาลและทีมจากสหสาขาวิชาชีพที่ทำงานร่วมกันให้เป็นไปตามมาตรฐานการพยาบาลโดยการทำงานร่วมกันเราจะคำนึงถึงหลักการการทำงานร่วมกันภายใต้หลักการทางจริยธรรม โดยในกลุ่มผู้ป่วยที่ต้องการการดูแลแบบประคับประคองนั้น หออผู้ป่วยได้นำทักษะของมาตรฐาน SHA เพื่อส่งเสริมการพัฒนากระบวนการดูแลผู้ป่วยในมิติด้านจิตวิญญาณ และยกย่องชมเชย ให้กำลังใจในบุคลากรสุขภาพ โดยมีแนวคิดและค่านิยมหลักอยู่ 4 ประการ คือ Inspiration สร้างแรงบันดาลใจให้ทุกคนมีจินตนาการ มีพลังที่จะสร้างสรรค์และทุ่มเท เพื่อยกระดับคุณภาพบริการ Spiritual responsiveness บุคลากรใส่ใจต่อการเยียวยา ความทุกข์ของผู้คน Reflection and refinement เกิดระบบงานที่มีการสื่อสาร ทบทวนสะท้อนความคิด รับฟังซึ่งกันและกัน และ Human growth ผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาพยาบาลได้เติบโตทางจิตวิญญาณ เติบโตไปถึงศักยภาพที่สูงสุดของตน งดอกงามไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

โดยมุ่งหวังให้กลุ่มบุคลากรในหออผู้ป่วยได้นำ ทักษะของมาตรฐาน SHA ที่มุ่งเน้นการดูแลมิติด้านจิตวิญญาณ และยกย่องชมเชยให้กำลังใจในบุคลากรสุขภาพ เข้าสู่กระบวนการดูแลผู้ป่วยให้เกิดผลลัพธ์ทางคลินิกที่เป็นเลิศร่วมกับระบบบริการที่ตอบสนอง pain point ความต้องการ ความคาดหวังของผู้รับบริการ ได้อย่างสมดุล

วัตถุประสงค์การสร้างผลงาน

1. เพื่อนำองค์ความรู้ในเรื่องมาตรฐาน SHA สู่อำนาจปฏิบัติ
2. เพื่อเพิ่มศักยภาพการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองโดยใช้ทักษะของมาตรฐาน SHA

วิธีดำเนินการ

1. ให้บุคลากรในหออผู้ป่วยทำแบบประเมิน SHAS โดยนำคะแนนทั้ง 4 ด้านมาวางแผนในการให้ความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในหออผู้ป่วย รวมทั้งการนิเทศจากหัวหน้า
2. นำ Case การดูแลแบบประคับประคองมาเรียนรู้ร่วมกันทั้งด้านของการจัดการอาการรบกวนและการดูแลด้านจิตวิญญาณ ตามหลักมาตรฐานการพยาบาลและนำองค์ความรู้ SHA เข้าเชื่อมโยงกับการดูแล

กาพย์เอาใจให้ความสุข

เมื่อแพทย์พิจารณาผู้ป่วยหญิงไทย (พี่จอย) วินิจฉัยเป็นมะเร็งเต้านมระยะสุดท้าย เข้ามาดูแลและรับการรักษาในหออผู้ป่วยพึ่งพาเครื่องช่วยหายใจ เธอเป็นหญิงโสด มีพี่สาวทำงานไกลถึงกรุงเทพฯ พี่จอยเป็นมะเร็งเต้านมระยะสุดท้ายที่ได้รับการวินิจฉัยเมื่อปีที่ผ่านๆ มา แพทย์ได้ทำการนัดให้มาตรวจรักษาด้วยยาที่ โรงพยาบาล

สวนดอกโดยตลอดหนึ่งปีที่ผ่านมา พี่จอยบ้านอยู่ห่างดงซึ่งไม่ไกลจากโรงพยาบาลมากนักการเดินทางก็สะดวกแต่เมื่อทำการรักษาไปสักกระยะหนึ่งพี่จอยเริ่มมีความรู้สึกว่่าก้อนโตขึ้นเรื่อยๆและโตขึ้นเร็วมากผิดปกติ พี่จอยจึงหันไปพึ่งการแพทย์ทางเลือกโดยไม่ได้กลับมาตรวจรักษาที่โรงพยาบาลสวนดอกอีกเลย ด้วยความหวังว่าเธอจะหายเร็วกว่าการที่จะมารักษาเพียงอย่างเดียวจากโรงพยาบาล แต่ด้วยก้อนมะเร็งของพี่จอยเป็นก้อนที่โตเร็วและอยู่ติดกับอวัยวะที่สำคัญหลายอย่าง ทั้ง ปอด หัวใจ ท่อหลอดลม ต่อม้ำเหลือง ก้อนที่โตขึ้นและเริ่มมีรอยปริแตกมีน้ำเหลืองๆซึมออกมาพอชุ่มก็อซที่พี่จอยคอยเอาซับตามแผลต่างๆ ซึ่งต่อมาก็ส่งผลต่อระบบการหายใจของพี่จอยอย่างรุนแรงจนไม่สามารถที่จะหายใจเองได้ ทางญาติจึงได้นำส่งพี่จอยมาที่โรงพยาบาลสวนดอก ซึ่งแพทย์ได้ตรวจอาการแล้วระบุว่า เป็นก้อนมะเร็งเต้านมระยะสุดท้ายที่ไม่สามารถรักษาได้ทั้งการผ่าตัด การให้เคมีบำบัด การฉายแสง มีเพียงแค่การประคับประคองอาการทั่วไป การทำแผล การให้ยาบรรเทาอาการเจ็บปวด การใช้เครื่องช่วยหายใจ แพทย์ได้ทำการแจ้งให้ญาติทราบทุกขั้นตอนของการรักษาและทำการปรึกษากับพี่สาวที่อยู่กรุงเทพฯ แล้วมีแนวคิดและเป้าหมายร่วมกันคือให้พี่จอยได้รับการดูแลอย่างดีที่สุดในโรงพยาบาลจนวาระสุดท้ายของชีวิต ตลอดเวลาที่พี่จอยอยู่ที่หอผู้ป่วยพี่จอยรู้สึกตัวดี พี่จอยเจาะคอและต่อเครื่องช่วยหายใจจนสามารถใช้ออกซิเจนครบต่อเจาะคอได้ ตลอดเวลาที่เรามาแผลที่เต้านมในทุกๆวัน พี่จอยไม่เคยบ่นหรือแสดงอาการเจ็บปวดอะไรเลย พี่จอยน่ารักและมีความอดทนสูงมาก เมื่อพี่จอยเห็นฉันเข้าเวรในทุกๆวันพี่จอยจะกล่าวทักทายด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้มแจ่มใจ พร้อมกับเอื้อนเอ่ยออกมาว่า “พี่หนูคะวันนี้กินกาแฟร้านไหนคะ....” “อ้อ...วันนี้รับมาเลยแวะสั่งกาแฟเมซอนแล้วแวะเอาคะ...” ด้วยความที่พี่จอยน่าจะเป็นคนที่ช่างสังเกตอยู่ตลอด คงเห็นฉันถือแก้วกาแฟมาเข้าเวรในทุกๆวัน และนั่นมันก็คือความสนใจและใส่ใจรายละเอียดที่ผู้ป่วยมีความสนใจและไว้วางใจเราระดับหนึ่ง จนมีอยู่วันหนึ่งพี่จอยขอชิมกาแฟสักเล็กน้อยจะได้ไหม.... ฉันจึงได้เทแบ่งใส่แก้วยาเล็กๆให้พี่จอยลิ้มลองกาแฟ เมื่อกาแฟได้สัมผัสลิ้น ก็เกิดมีรอยยิ้มเล็กๆที่มุมปากของพี่จอยแทนการขอบคุณที่เราแบ่งกาแฟให้พี่จอยยิ้มแทนการขอบคุณ หลังจากวันนั้นเวลาฉันมาเข้าเวรฉันก็จะคอยแบ่งกาแฟให้พี่จอยด้วยแก้วยาเล็กๆให้ทุกครั้ง “วันนี้กินกาแฟอินทนิลนะคะพี่จอย...” “ขอบคุณคะพี่หนู...” พี่จอยกล่าวพร้อมกับยิ้มอย่างมีความสุขทุกครั้งที่ได้จิบกาแฟ...แม้จะได้ชิมลิ้มลองแค่เพียงลิ้นสัมผัสเล็กน้อยก็ตาม มันกลับส่งความสุขด้านจิตใจต่อฉันและพี่จอยอย่างไม่รู้ตัว ซึ่งฉันคิดว่่านั้นคือรอยยิ้มของพี่จอยที่เป็นรอยยิ้มที่จริงใจและมีความสุขที่สุด

หลังจากที่พี่จอยเข้ามาอยู่ในหอผู้ป่วยเกือบสองอาทิตย์ ก้อนมะเร็งยังคงโตขึ้นเรื่อยๆจนส่งผลให้พี่จอยต้องนอนตลอดเวลา สามารถพลิกตะแคงตัวได้แค่บนเตียงเท่านั้น จนพี่จอยเริ่มมีอาการแย่งทางแพทย์ได้มีการรักษาไปยังทีมการดูแลประคับประคองพิจารณาการให้ยาบรรเทาอาการปวด ทีมเริ่มมีการให้ยามอร์ฟินในขนาดที่ค่อนข้างสูงเนื่องจากพี่จอยเริ่มมีอาการปวดมากขึ้นเรื่อยๆ จนสองวันสุดท้ายของชีวิตพี่จอย ทางพี่สาวและครอบครัวได้ลงความเห็นที่จะให้ยามอร์ฟินในขนาดที่สูงขึ้นเพื่อให้พี่จอยไม่ต้องมีความทุกข์ทรมานจากอาการเจ็บปวดที่เป็นอยู่ วันนั้นฉันเข้าเวรบ่ายอีกวันฉันจะหยุด พี่จอยถามว่า “ถ้าพี่หนูปั๊กมาขึ้นเวรในวันถัดไปจะได้ชิมกาแฟอะหยั่งกาเจ้า...” เราตอบกลับไปว่า “เดี๋ยวมะรินน้องจะเอากาแฟพันธ์ไทยเย็นๆมานะคะ...” พี่จอยกล่าวขอบคุณพร้อมกับยกมือไหว้ ...ภาพนั้นยังคงติดตาของฉันไม่มีวันจางหายรอยยิ้มที่บ่งบอกถึงความสุขจนลึมนึกถึงความเจ็บปวดที่พี่จอยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้....

แต่เมื่อฉันกลับมาขึ้นเวรในวันถัดไปฉันหิวกาแพพันธ์ไทยเย็นๆมาพร้อมกับรอยยิ้มที่สดใสตรงไปที่เตียงของพี่จอยแต่...เตียงมีแต่ความว่างเปล่า พี่จอยจากฉันไปตั้งแต่เมื่อวาน...หลังจากที่วันนั้นที่ฉันออกเวรไปพี่จอยก็เริ่มสลิ้มสละด้วยฤทธิ์ยาและแพทย์ได้ทำการเพิ่มยาขึ้นเรื่อยๆจนในที่สุดพี่จอยก็จากไปอย่างสงบท่ามกลางครอบครัวและพี่สาวที่เดินทางมาหาพี่จอยในวาระสุดท้ายของชีวิตของพี่จอยที่มีทั้งความสุขและรอยยิ้มของคนในครอบครัวอันเป็นที่รัก...ต่อไปนี้ไม่มีรอยยิ้มที่มุมปาก ไม่มีเสียงเจื้อยแจ้วของพี่จอย ไม่มีใครมาถามไถ่ว่าวันนี้ฉันจะกินกาแฟร้านไหนอีก....ฉันขอให้พี่จอยมีความสุขไม่ต้องทุกข์ทรมานกับความเจ็บปวดอีกแล้วนะคะ ขอให้พี่จอยมีกายทิพย์ ใจทิพย์และเดินทางไปในดินแดนที่ไกลแสนไกลอย่างมีความสุขนะคะ...

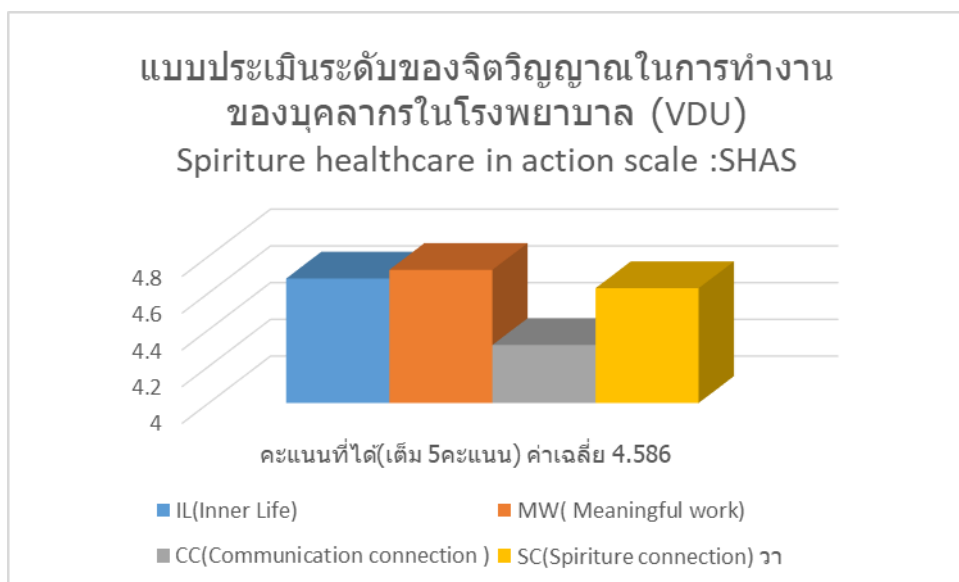
3. หลังจากเรื่องเล่าให้บุคลากรทุกคนแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามค่านิยมพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ SHA Core Value โดยมีหัวหน้าและกรรมการ PC ซึ่งผ่านการอบรมเรื่อง SHA เป็นผู้นิเทศ

4. นำความรู้ที่ได้จากการถอดบทเรียนการดูแลผู้ป่วยมาพัฒนาองค์ความรู้ต่างๆเพื่อนำไปสู่การสรรสร้างโครงการที่ดีได้มาตรฐานตามหลักวิชาการ
5. ติดตามการทำแบบประเมิน SHAS ของบุคลากรเป็นระยะ คือ ทุก 6 เดือน และนำผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินสู่การนิเทศกำกับติดตามโดยกรรมการ PC และหัวหน้าหอผู้ป่วย
6. ติดตามและประเมินความพึงพอใจของครอบครัวที่ได้รับการดูแลระหว่างเข้าพักรักษาตัวที่หอผู้ป่วย พึ่งพาเครื่องช่วยหายใจ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ : ผลลัพธ์

1. ญาติมีความพึงพอใจในการให้การพยาบาลของหอผู้ป่วยจากการประเมินความพึงพอใจ Fam care 96%
2. สามารถต่อยอดในการสร้างแนวทางการดูแลผู้ป่วยแบบประคับประคองให้ได้มาตรฐานการพยาบาลของโครงการ “withdrawal at ward”
3. คะแนนประเมิน SHA หลังการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพิ่มขึ้น

ภาพรวม ได้คะแนน 4.586 คะแนน (คะแนนเต็ม 5) รายการที่น้อยคือ **Community connection** ได้คะแนน 4.315 จึงได้วางแผนพัฒนา ด้านสำนึกร่วมความเป็นชุมชน (**Community connection**) คือ การรับรู้ว่าคุณภาพงานมีความศรัทธาไว้วางใจในกลุ่มผู้ร่วมงานรับรู้ว่าคุณภาพงานเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนในองค์การพนักงานมีการดูแลเอาใจใส่กันอย่างจริงจัง

บทเรียนที่ได้รับเป็นประโยชน์และสร้างคุณค่า

การใช้แนวคิดด้านมิติจิตใจในงานบริการที่มีคุณภาพนั้น มาจากพื้นฐานที่ว่า เราทุกคนล้วนแล้วแต่อยากทำความดี หรือ อย่างน้อยก็มีเมล็ดแห่งความดีงามอยู่ในตัวตน การบ่มพักและสร้างให้งอกงาม หอผู้ป่วยพึ่งพาเครื่องช่วยหายใจมักต้องเผชิญกับความทุกข์ยากของหลายๆครอบครัวที่ต้องเป็นการดูแลระยะยาวและการดูแลระยะท้ายของชีวิต การนำแนวคิดด้านจิตใจจึงเป็นเรื่องที่น่าทำและมีคุณค่าเพราะได้ดูแลทั้งใจเขาและใจเรา

คำสืบค้น :SHA

